

MOVIMENTS URBANS POPULARS

POSTURA CONGRESSUAL

PARTIT REVOLUCIONARI DE LES I ELS TREBALLADORS

Publicat el 25 de març de 2025

El capitalisme oprimeix a les àmplies capes populars i les empeny a lluitar per diferents causes. Particularment a les potències imperialistes, les masses són forçades a concentrar-se a les ciutats grans i mitjanes, de manera que les seves lluites interactuen entre si i sorgeixen activistes i líders socials comuns a diferents moviments de caràcter interclassista.

Per això, des del Partit Revolucionari dels Treballadors agrupem els Moviments Urbans Populars (MUP) en una anàlisi comuna, complementària a la del Moviment Obrer, descrivint així el conjunt de força de masses amb les quals compten les forces revolucionàries a Espanya per a construir el Front Unit.

En aquest document, ens basarem en les contribucions del Marxisme-Leninisme-Maoisme per a estudiar la naturalesa de l'ampli terme 'popular', el contingut de classe del 'poble' i quin és el seu paper en la lluita general contra el capitalisme. Posteriorment, establim el lloc que ocupen els MUP en l'estratègia revolucionària.

1. BASES TEÒRIQUES

Per a això, reunirem el millor possible les aportacions que han anat sorgint en les tres etapes de la nostra ideologia: el marxisme-leninisme-maoisme.

1.1. EL MARXISME

LA PROLETARITZACIÓ I LA CONCENTRACIÓ URBANA EN EL CAPITALISME

El capitalisme es va constituir sobre un procés d'acumulació originària, possible gràcies a la colonització de territoris que va facilitar el creixement de la primera gran burgesia i l'expropiació de la pagesia mitjana i petita. Aquesta es va veure forçada a migrar a les ciutats a la recerca de possibilitats de subsistència, només per acabar explotada pels grans burgesos. Amb la indústria creixent, els antics treballadors del camp i petits productors es van veure obligats a formar part del proletariat, venent la seva força de treball.

Però avui, quan, gràcies al desenvolupament de la gran indústria, *en primer lloc*, s'han constituït capitals i forces productives en proporcions sense precedents i existeixen mitjans per a augmentar en breu termini fins a l'infinit aquestes forces productives; quan, *en segon lloc*, aquestes forces productives es concentren en mans d'un reduït nombre de burgesos, mentre la gran massa del poble es va convertint cada vegada més en proletaris, amb la particularitat que la seva situació es fa més precària i insuportable en la mesura en què augmenta la riquesa dels burgesos; quan, *en tercer lloc*, aquestes poderoses forces productives, que es multipliquen amb tanta facilitat fins a sobrepassar el marc de la propietat privada i del burgès, provoquen contínuament les majors commocions de l'ordre social, només

ara la supressió de la propietat privada s'ha fet possible i fins i tot absolutament necessària.

Directament a Anglaterra, on els proletaris constitueixen ja la majoria del poble. Indirectament a França i a Alemanya, on la majoria del poble no consta únicament de proletaris, sinó, a més, de petits pagesos i petits burgesos de la ciutat, que es troben encara en la fase de transformació en proletariat i que, pel que fa a la satisfacció dels seus interessos polítics, depenen cada vegada més del proletariat, raó per la qual han d'adherir-se aviat a les reivindicacions d'aquest. Per a això, potser, es necessita una nova lluita que, tanmateix, no pot tenir un altre desenllaç que la victòria del proletariat.

- Principis del Comunisme, Engels (1847)

Aquesta gran burgesia utilitza el seu avantatge per a fer avançar la socialització de la producció mentre manté l'apropiació privada de la riquesa, base del capitalisme. D'aquesta manera, els petits propietaris, que en el feudalisme podien ascendir socialment mitjançant institucions feudals (gremis, títols nobiliaris comprats, llicències especials...), ja no poden acumular capital suficient per a competir amb la gran burgesia.

Així doncs, com es comenta al Manifest Comunista, elements de les capes mitjanes comencen a engrossir les files del proletariat:

Tota una sèrie d'elements modestos que venien pertanyent a la classe mitjana, petits industrials, comerciants i rendistes, artesans i llauradors, són absorbits pel proletariat; uns, perquè el seu petit capital no és suficient per alimentar les exigències de la gran indústria i sucumbeixen atropellats per la competència dels capitals més forts, i altres perquè les seves aptituds queden sepultades sota els nous progressos de la producció. Totes les classes socials contribueixen, doncs, a nodrir les files del proletariat.

- Manifest del Partit Comunista, Marx i Engels (1848)

El cor de l'explotació capitalista, la indústria, ha obligat a les classes populars a desplaçar-se fins als nuclis urbans per a poder vendre la seva força de treball o desenvolupar els seus petits negocis. Ja des de les albors del capitalisme, és a les ciutats on es concentra la classe obrera i la petita burgesia.

ENTORN URBÀ I LLUITA DE CLASSES

A més, la vida a la ciutat és una extensió de la lluita de classes.

L'obrer no sols es veu obligat a lluitar a la fàbrica, sinó que la seva forma de vida és, de per si mateix, opressiva, obligat a pagar part del seu salari a canvi d'un habitatge o sofrint l'especulació sobre el preu dels béns de consum (aliments, energia, etc.). Així mateix, en l'època de Marx i Engels ja es parlava de l'habitatge com un negoci, en aquest cas, promogut pels mateixos capitalistes fabrils, que ideaven sistemes d'habitatges directament relacionats amb la

localització en la qual treballaven els obrers (vegeu com a exemple el sistema de *cottage*) També identifiquen com, a la ciutat, l'habitatge és un negoci segur ja que sempre existirà una gran massa d'arrendataris disposats a pagar per qualsevol habitatge, independentment de les condicions en les quals es trobi.

Però l'explotació capitalista no sols opera en l'espai públic, sinó en qualsevol relació social, inclosa la família. Una de les grans aportacions del marxisme va ser analitzar les relacions familiars, tant entre els obrers com entre els burgesos, per a posar de manifest que el sistema capitalista havia transformat les relacions patriarcals per a fer-les funcionals a l'acumulació del capital.

En el capitalisme pre-monopolista, en la seva fase ascensional, la proletarització general del poble encara estava començant, amb les contradiccions modernes de la societat capitalista encara no desplegades, i les velles contradiccions heretades del feudalisme encara presents. Així doncs, alguns Moviments Populars, com la lluita per l'habitatge o les reivindicacions de les dones, van prendre amplitud de masses per primera vegada quan es va desencadenar el torrent revolucionari de la Comuna de París.

LES DIFERENTS CLASSES QUE INTEGREN EL POBLE

Així i tot, el procés de proletarització no fa al poble homogeni, ni fa que totes classes populars tinguin una visió revolucionària de la política. Part de les contribucions de Marx i Engels han estat desmitificar el concepte del poble, perquè mentre es desenvolupava la ciència de la revolució proletària, la petita burgesia també anava concebant la seva pròpia versió de la lluita política.

La petita burgesia, també esclafada per la bota del capitalista, es pot arribar a posicionar amb les reivindicacions polítiques de la classe obrera, però la seva pròpia comprensió del món genera una versió ideològica pròpia. Aquesta visió va canviar amb el desenvolupament del capitalisme en la seva fase pre-monopolista, tenint com a denominador comú el tractar de mantenir el protagonisme i posició social de la petita burgesia davant l'avanç de la gran burgesia.

Quan el passat feudal era recent, la visió política de la petita-burgesia tenia dos vessants: una conservadora, l'enyorança o defensa de les velles institucions gremials feudals enfront de l'avanç de la producció i institucionalitat capitalista moderna; i, una altra radical, que plantejava d'alguna manera la continuació de l'idealisme burgès de la Il·lustració, particularment mitjançant cercles d'intel·lectuals (socialisme utòpic, Proudhonisme...).

Aquesta perspectiva petit-burgesa es va discutir en diferents polèmiques i no solament apareix entre intel·lectuals. Una de les polèmiques més interessants és sobre la qüestió de l'habitatge. En aquesta polèmica, els partidaris de la visió petitburgesa defensen que tots els proletaris haurien d'aspirar a ser propietaris dels seus habitatges com a solució al problema de l'habitatge. Engels va criticar com aquesta posició, en realitat, al·ludia al vell règim de servitud, considerant a la classe obrera com lligada a una zona concreta, i que, a més, en aquell context històric concret, directament significava lligar-la a un burgès.

Quan el capitalisme es va haver desenvolupat i desplaçat més significativament al feudalisme, dues noves visions petit-burgeses van prendre el relleu: la nova visió conservadora la van ocupar els liberals i primers reformistes dins del Moviment Obrer, mentre que la radical va tenir com a màxim exponent a l'anarquisme de Bakunin.

L'anarquisme prenia algunes de les idees petitburgeses més comunes i les convertia en principi organitzatiu: liberalisme (presentat com a antiautoritarisme col·lectiu), culte a l'espontaneïtat de la lluita combinat amb l'idealisme que aquesta lluita prendria un caire revolucionari i negació de les contradiccions al si del poble, presentant a cada individu del poble com a revolucionari en igual mesura i amb interessos idèntics.

En forma conservadora, i no radical, observem postulats similars entre els reformistes petitburgesos, dels quals són de particular interès aquells pertanyents al Moviment Obrer de l'època com a dirigents socialistes: Lassalle i el Programa de Gotha. A més, tendien a desdibuixar les classes i substituir la Dictadura del Proletariat per un pretès "Estat Popular Lliure" i a fer seguidisme a la lluita espontània de les masses, però en aquest cas sense cap pretensió idealista revolucionària en elles, sinó celebrant la lluita per reformes com una fi.

Aquestes postures petitburgeses es basaven en malinterpretar de forma deliberada el Manifest Comunista, en el qual s'indica de manera clara quina és la línia revolucionària. Com bé s'expressa en aquesta obra, el proletariat és la classe revolucionària ja que es troba en el cor de l'explotació capitalista, produint i distribuint les seves mercaderies. Amb el creixement del capitalisme, la burgesia s'ha apartat fins i tot de la gestió de la producció, reduint-se a si mateixa a un paper rendista, delegant la producció en mans del proletariat. És a dir, el proletariat té la capacitat de controlar la producció i planificar-la a través de la socialització dels mitjans de producció. Això només es pot aconseguir a través d'una revolució socialista liderada per aquesta mateixa classe.

Com ens va ensenyar la Comuna de París, l'alliberament del proletariat és l'alliberament dels oprimits; les capes populars, que a diferència de la classe obrera es troben segregades, han de tenir una posició aliada per resoldre les opressions que les travessen, ja que quan el proletariat prengui el poder, es podran resoldre aquestes contradiccions de manera definitiva.

El moviment proletari és el moviment autònom d'una immensa majoria en interès d'una majoria immensa. El proletariat, la capa més baixa i oprimida de la societat actual, no pot aixecar-se ni incorporar-se sense fer saltar, fer miques, des dels fonaments fins al sostre, tot aquest edifici que forma la societat oficial.

- Manifest del Partit Comunista, Marx i Engels (1848)

Un altre aspecte a destacar és que els proletaris tenen una forma diferent de lluitar: si la petita burgesia és vacil·lant, desorganitzada, individualista i busca preservar la seva posició social; el proletariat, per la seva condició de classe revolucionària, adopta també formes específiques sobre la política i la manera de lluitar.

Com Marx assenyala en el Manifest Comunista: "El moviment proletari és l'únic moviment d'una majoria en benefici d'una majoria encara més gran". El proletariat, per la seva posició de classe, només pot alliberar-se abolint el règim d'apropiació capitalista al qual es troba subjecte, ja que no té res a perdre en el seu conjunt. Això fa que es tracti d'una classe històrica l'agenda de la qual necessàriament és la Revolució Proletària.

La concentració de la mà d'obra, la integració de tots els subjectes al treball assalariat i l'explotació descarnada per part de la burgesia va dotar al proletariat d'una visió integral i progressista, tenint el potencial de superar les contradiccions secundàries en el si del poble

(gènere, sexualitat, nacionalitat, raça, etc.) ja que comparteixen la mateixa opressió i el mateix interès a deslliurar-se d'aquesta.

Com hem dit abans, el proletariat es troba concentrat, sota una instrucció concreta que els atorga coneixement sobre la producció i sotmès a organització i disciplina; però com va dir Marx, la classe dominant engendra als seus propis enterradors, així que aquestes capacitats en els quals han estat instruïts per a la producció també són fonamentals a l'hora de lluitar per la socialització d'aquests mitjans de producció i per a la lluita en general. Això fa que el proletariat lluiti de forma disciplinada, de manera massiva (per a guanyar una lluita pel salari, per exemple, és necessari la implicació de la majoria de la plantilla) i per causes col·lectives.

1.2. EL LENINISME

IMPERIALISME I MOVIMENTS URBANS POPULARS:

El desenvolupament de l'imperialisme com a fase superior del capitalisme comporta una sèrie de canvis pel que fa als Moviments Urbans Populars ja que, en l'imperialisme, la proletarització de les capes populars és la tendència dominant, tal com assenyalen en el Document Congressual de Moviment Obrer:

El monopolisme imperialista accentua la proletarització en les potències imperialistes, perquè el capital financer cerca nous sectors que incorporar al control monopolista, primer incorporant a petitburgesos i especialistes a les seves empreses, després estandarditzant la seva forma de treball per a substituir-los gradualment per assalariats cada vegada amb un menor nivell d'entrenament necessari. Aquesta tendència interactua amb la llei de desenvolupament desigual del capitalisme de formes difícils de preveure, fent que la proletarització es desenvolupi en cicles que poden portar dècades.

- Moviment Obrer, Partit Revolucionari de les i els Treballadors (2024)

En nombre absolut, el proletariat creix ja que, contínuament, existeixen sectors en els quals es requereix que els seus treballadors passin a funcionar com a proletaris (automoció, logística, repartiment, etc...). A més, no podem caure en pensar que l'automatització elimina de cop tots els llocs de treball proletaris ja que, precisament, encara que en destrueixi, en crea d'altres mitjançant l'expansió de la producció. Finalment, aquesta automatització no arriba a totes les empreses: les mitjanes empreses, si volen continuar sent competitives, hauran d'estrènyer més als treballadors per augmentar la seva productivitat.

Tornant a les capes mitjanes i petita burgesia que genera el capitalisme: els guanys extraordinaris de l'imperialisme fa que es pugui mantenir una base àmplia d'aquestes capes, però el propi estancament del sistema contínuament les disgrega.

La petita burgesia independent pateix el risc de proletaritzar-se a causa de la incapacitat de continuar amb el seu negoci, ja que pot arruïnar-se sent aixafada per la competència dels grans capitalistes o els monopolis. Però, d'altra banda, els sectors que podrien tenir un estil

petitburgès de vida i estar en posicions acomodades, acaben en treballs especialitzats, però que són mecànics, disciplinats i repetitius (oficinistes rasos, tècnics, etc.). És a dir, que cada vegada s'assemblen més a un proletari en la seva manera d'estar explotats i en els seus interessos, però continuen tenint "alguna cosa a perdre" (almenys en condicions de relativa pau social) i promoció de visions petitburgeses del món, a més ara amb més penetració en el moviment obrer, on fan causa comuna o serveixen com a contrapunt radical a l'aristocràcia obrera.

Per tot això, la proletarització es dona per onades i no de manera lineal.

Aquests mateixos sectors també es veuen cridats a la participació en moviments socials diferenciats de la clàssica lluita per la negociació del salari. Amb aquest gran volum de masses empeses a lluitar, els moviments urbans populars comencen a tenir un caràcter més massiu, desenvolupant-se amb entitat pròpia.

Un altre dels aspectes que afecta la composició i trajectòria dels MUP és la concentració de la producció, que implica encara més el creixement de les ciutats: s'erigeixen municipis i ciutats dormitori al voltant de les zones industrials, mentre que els centres de les ciutats es converteixen en un espai dominat pel sector serveis, finances, dependències d'oficines i on es realitzen les principals activitats d'oci i consum. També es fa més omnipresent l'explotació, per exemple, que un monopoli obri en un sector porta als petits empresaris que competeixen amb ell a estrènyer més als seus obrers; que un monopoli infla preus permet a altres propietaris més petits fer-ho, etc.

Finalment, l'imperialisme ha suposat que la maquinària de l'estat s'hagi perfeccionat, tendint a la burocratització i a la militarització. Fins i tot en èpoques de pau social, l'Estat garanteix l'estabilitat de l'oligarquia financera mitjançant la repressió a totes les capes populars. Aquesta repressió comença per la regulació per part de l'Estat de tots els aspectes de la vida, començant per la impossibilitat de participar en la vida política sense passar per una cadena de tràmits infinits. D'altra banda, aquesta burocratització se sosté mitjançant un entramat de funcionaris públics a tots els nivells (sanitat, judicatura, educació, etc.) i, en definitiva, el poder estatal regula tota la vida social. Així doncs, és necessari destacar que aquesta burocratització de l'estat també proletaritzava, ja que posa traves legals o administratives perquè algú es converteixi en petit burgès mitjançant els seus propis estalvis.

El punt on es creuen la militarització i burocratització de l'Estat és en la repressió: es reprimeix a tots aquells que intentin sobrepassar els límits imposats per l'estat burgès. Observem com no hi ha hagut un augment dels delictes, però sí un augment de la població carcerària, afectant aquest empresonament sobretot a les capes populars. Aquesta repressió també afecta a l'ús de l'espai i dret a la protesta: des de sancions a activitats innòcues per ocupació de l'espai públic sense autorització a la repressió administrativa sistemàtica a activistes per pegades i cartells. Tot això no s'aplica només a la classe obrera, sinó que afecta també capes petitburgeses i semi-proletàries, ja que aquesta repressió opera de forma estandarditzada.

Com a conclusió, la burocratització i militarització de l'estat burgès provoquen la proletarització, pel que s'ha dit anteriorment, però també perquè suposen, a les ciutats i junt amb l'expansió dels monopolis, una proletarització més enllà d'allò estrictament econòmic: és a dir, a tenir un mode de vida similar a la del proletariat. Si no es té cap en un lloc assalariat, s'ha de pagar religiosament el lloguer a un propietari, o una hipoteca a un banc. A més, les capes populars veuen el seu oci limitat, són víctimes també de l'especulació amb els béns de consum, la petita burgesia moltes vegades és ofegada a impostos mentre que la gran burgesia obté avantatges fiscals, etc.

En conjunt, això dona per primera vegada en la Història amplitud de masses a lluites populars de caràcter sectorial i interclassista, destacant la lluita feminista i la lluita per l'habitatge.

El moviment feminista va ser dels primers moviments urbans populars en els quals, en l'època del leninisme, es va sistematitzar una forma d'intervenció. Es van destacar les reivindicacions del sufragi universal femení i els drets polítics de les dones, a causa del seu volum i magnitud. El tema del sufragi femení portava implícit el reconeixement de les dones com a subjectes amb interessos de classe del tipus que sigui, incloent-hi les obreres. En aquesta lluita, en la qual van participar les comunistes, es van recollir experiències sobre com posar les reivindicacions polítiques de les dones treballadores al capdavant.

La lluita feminista ens deixa grans exemples del lideratge comunista entre les masses, elevat un moviment per reformes a un moviment revolucionari. Un exemple el tenim en com les militants bolxevics van convertir la manifestació del 8 de Març en una revolta anti-tsarista que va arrossegar a altres sectors populars i va contribuir a donar el tret de sortida per a la Revolució de Febrer.

EL PARTIT I LES MASSES

Pel que fa a la construcció partidària, en l'època del leninisme es comença a concretar la relació partit-masses. El partit comunista agrupa els sectors més avançats de la classe obrera, els organitza de manera professional, i es converteix en el destacament que lidera la revolució. Evidentment, aquesta revolució no es pot dur a terme sense les masses, per tant, durant el leninisme es dilucida aquest paper. Els militants del partit comunista han de ser capaços de dirigir i elevar totes les formes de lluita de la classe obrera. Segons l'àmbit, aquestes lluites poden agrupar altres classes populars.

Així doncs, aquest sector avançat de la classe obrera no sorgeix del no-res, sinó que té una vinculació directa amb els moviments de masses. L'aspiració de la intervenció en aquests fronts no sols és dinamitzar-los o trobar millors maneres de lluitar, sinó fer un pas endavant mitjançant la direcció centralitzada del partit, i elevar-los a lluites revolucionàries:

El Partit posseeix totes les condicions necessàries per fer-ho; primer, perquè el Partit és el punt de concentració dels millors elements de la classe obrera, directament vinculats a les organitzacions sense-partit del proletariat i que amb freqüència les dirigeixen; segon, perquè el Partit, com a punt de concentració dels millors elements de la classe obrera, és la millor escola de formació de caps de la classe obrera, capaces de dirigir totes les formes d'organització de la seva classe; tercer, perquè el Partit, com la millor escola per a la formació de caps de la classe obrera, és, per la seva experiència i el seu prestigi, l'única organització capaç de centralitzar la direcció de la lluita del proletariat, fent així de totes i cadascuna de les organitzacions sense-partit de la classe obrera organismes auxiliars i corretges de transmissió que uneixen al Partit amb la classe.

- Fonaments del Leninisme, Stalin (1924)

Conseqüentment, la III Internacional abordava la importància de construir el Partit sobre els diferents moviments de masses en els quals la classe obrera s'organitzava:

En tota acció organitzativa del partit i dels comunistes, la pedra angular ha d'estar centrada en l'organització d'una cèl·lula comunista en tots aquells llocs on hi hagi alguns proletaris o semi-proletaris. En tot soviets, en tot sindicat, en tota cooperativa, en tot taller, en tot comitè d'inquilins, ha de ser immediatament organitzada una cèl·lula comunista. L'organització comunista és l'únic camí que permet a l'avantguarda de la classe obrera arrossegar rere si a la classe obrera. Totes les cèl·lules comunistes que actuen en les organitzacions políticament neutrals estan absolutament subordinades al partit en el seu conjunt, ja sigui l'acció del partit legal o il·legal. Les cèl·lules comunistes han d'estar organitzades en una estricta dependència recíproca, a establir del mode més precís. El partit comunista sorgeix gairebé sempre en els grans centres, entre els treballadors de la indústria urbana.

- Resolució sobre el paper del partit comunista en la revolució proletària, II Congrés de la Internacional Comunista (1920)

LLUITA CONTRA LA LÍNIA PETITBURGESA EN EL MOVIMENT COMUNISTA ENTORN DELS MOVIMENTS URBANS POPULARS

Igual que en l'època de Marx, algunes de les contribucions de Lenin van ser desenvolupades en la lluita contra l'oportunisme petit-burgès.

Existeixen 3 polèmiques en l'etapa Marxista-Leninista de la nostra ideologia que són de gran rellevància per a comprendre les lluites de les masses urbanes: la lluita ideològica contra el populisme radical dels amics del poble, la lluita de línies contra l'economicisme i la lluita de línies contra el trotskisme.

LA LLUITA IDEOLÒGICA CONTRA EL POPULISME RADICAL DELS «AMICS DEL POBLE»

En el cas de la lluita de línies dels comunistes contra els intel·lectuals de la petita burgesia, aquest oportunisme constituïa una degeneració del populisme polític de caràcter més radical.

Precisament, part de la base d'aquest populisme es basava en la noció que existia una dissociació entre la producció capitalista, que denominaven mercantil, i la petita producció artesana, és a dir, la desenvolupada per la petita burgesia. Al·legaven que aquesta última sostenia una indústria de caràcter popular. Lenin, en la seva obra 'Qui són els «Amics del Poble» i com lluiten contra els socialdemòcrates', va debatre contra aquest corrent analitzant precisament com es configurava el capitalisme a Rússia.

Lenin va defensar que aquesta separació era falsa: el capitalisme és un sistema que opera en totes les esferes i que, per tant, una sèrie de capitalistes tendien a acumular progressivament branques de la producció, conformant la gran burgesia. La petita burgesia no estava exempta de la cadena capitalista: produïa i realitzava encàrrecs subsidiaris per a aquesta gran burgesia i,

mentre estava subjecta a un procés d'empobriment, explotava i sobrevivia a partir dels seus treballadors. Aquesta anàlisi va permetre reafirmar la tesi comunista que la classe obrera és la classe revolucionària i que, alliberant-se, allibera el poble treballador.

Avui dia, continuem trobant la visió petitburguesa que idealitza les petites formes de propietat o la propietat cooperativa.

LA LLUITA DE LÍNIES CONTRA L'ECONOMICISME

Una línia contra la qual Lenin va lluitar i que reapareix com a desviació contínuament en el Moviment Comunista és l'economicisme.

L'economicisme reproduïx la visió petitburguesa que menysprea el potencial revolucionari dels obrers en enaltir la seva lluita econòmica/sindical com la seva única lluita pròpia, i la lluita política proletària com l'elevació d'aquesta lluita econòmica al grau polític (és a dir, per qüestions que afectin el dia a dia de l'obrer com explotat sota el capitalisme).

En particular, això apareixia en època de Lenin, i apareix sovint, com un "obrerisme" burgès que tracta de fer passar la lluita sindical com l'única lluita de la qual els obrers són capaços, la burocràcia sindical o dels partits reformistes com l'organització i disciplina pròpia del proletariat (sota el clam "no som aquests radicals petitburgesos"), i un menyspreu formal a les lluites populars no proletàries, que en la pràctica significa deixar que la petita burgesia lideri aquests moviments i pretendre convertir al Partit de la classe obrera en un lobby de pressió en el capitalisme.

Enfront d'això, en textos com el Què Fer, Lenin explica que el Partit Comunista basa la seva força en el proletariat, però s'integra de revolucionaris de totes les classes, i es dirigeix a totes les classes populars en lluita portant amb si la disciplina, capacitat d'organització i sacrifici del proletariat per a substituir al caràcter vacil·lant, individualisme i idealisme de la petita burgesia que sol dominar aquests moviments.

L'imperialisme no pot evitar aixafar a totes les capes populars, i el proletariat és l'única classe capaç d'alliberar-les, així que el Partit Comunista també ha de dirigir aquests moviments populars de lluita.

L'economicisme com a desviació també pot aparèixer dins de la intervenció comunista en els Moviments Urbans Populars, menyspreant que la prioritat del Partit Comunista és unir políticament als avançats i guanyar-los per a la lluita política revolucionària com a pas fonamental perquè facin avançar la lluita de masses per reformes, perquè puguin tenir una comprensió correcta de quan la lluita per reformes veritablement està ajudant a fer progressar l'organització i consciència de les masses.

Aquest economicisme es pot manifestar de diferents maneres, encara que sigui de manera inconscient. Exemple d'això seria reduir la lluita a les demandes que les masses tenen ja clares, sense aportar cap mena d'educació política; o anar directament als sectors intermedis i endarrerits sense comprendre que la tasca principal és reunir els avançats.

LA LLUITA DE LÍNIES CONTRA EL TROTSKISME

El trotskisme és la condensació política de totes les idees petitburgeses perniciosos en els moviments de masses. Com que és tan marcadament petitburgès, no ha tingut massa predicament en el Moviment Obrer, fora d'enganyar alguns obrers crítics de tant en tant, com aconseguia quan va ser una força d'oposició al Moviment Comunista en temps del camarada Stalin. Però sí ha conservat, ja sigui organitzativament o a través de diferents versions de les seves idees, un arrelament significatiu en els Moviments Urbans Populars.

El trotskisme creix a partir de l'esperit vacil·lant i els temors democràtics petitburgesos de les capes populars cap a la dictadura del proletariat, proposant-los un ideal alternatiu que mai ha arribat a existir, però que és més creïble que el vell anarquisme.

El trotskisme dona una sistematicitat organitzativa a la forma petitburgesa de control burocràtic dels moviments de masses, teoritzant que el paper dels comunistes és escalar per qualsevol mitjà als llocs de comandament i confiar que una base de masses fonamentalment desorganitzada els segueixi amb algunes consignes generals.

El trotskisme dona la seva forma més avançada al culte a l'espontaneïtat de les masses en la seva variant idealista ultra-esquerranista (però amb un resultat dretanista), amb els Programes de Transició o les seves variants més modernes de reformes transicionals. Són llistes utòpiques de demandes que cauen a mig camí entre la lluita d'àmplies masses per reformes i mesures revolucionàries que només una Dictadura del Proletariat podria dur a terme, amb l'esperança que cada vegada més masses se sumaran a seguir aquest programa, i, gairebé sense adonar-se, lliurant la seva lluita per reformes, acabaran demanant una cosa impossible i "desbordaran" el sistema generant una crisi revolucionària que els ben posicionats trotskistes aprofitaran.

1.3. EL MAOISME

EL POBLE I L'ENEMIC

És en el maoisme on el concepte de "poble", les seves contradiccions i el paper dels moviments socials en la tàctica i estratègia revolucionària es delimita de forma més explícita i concreta. És a partir de les experiències de la revolució xinesa i les seves síntesis quan es genera un mètode transversal per a resoldre la contradicció partit-masses: la línia de masses. Per començar, Mao ens deixa una definició de "poble" que continua sent operativa.

Per entendre correctament aquests dos tipus diferents de contradiccions, es fa necessari, abans de res, precisar què s'entén per "poble" i que per "enemic". El concepte de "poble" té diferent contingut en diversos països i en diferents períodes de la història de cada país. Prenguem, per exemple, el cas de la Xina. Durant la Guerra de Resistència contra el Japó, el poble l'integraven totes les classes, capes i grups socials que s'oposaven a l'agressió japonesa, mentre que els imperialistes japonesos, els col·laboracionistes xinesos i els elements pro-japonesos eren tots enemics del poble. En el període de la Guerra d'Alliberament, els enemics del poble eren els imperialistes nord-americans i els seus lacais –la burgesia burocràtica i la classe terratinent, així com els reaccionaris del Kuomintang que representaven a aquestes classes–; el poble el constituïen totes les classes, capes i grups socials que lluitaven contra aquests enemics. En l'etapa actual,

període d'edificació del socialisme, integren el poble totes les classes, capes i grups socials que aproven i donen suport a la causa de la construcció socialista i participen en ella, mentre que són enemics del poble totes les forces i grups socials que oposen resistència a la revolució socialista i es mostren hostils a la construcció socialista o la sabotegen.

- Sobre el Tractament Correcte de les Contradiccions en el si del Poble, Mao (1957)

D'això és important extreure que «poble» no és un concepte estàtic, i que depèn de la situació del país a nivell de sistema econòmic i de la fase de la revolució en la qual ens trobem.

EL FRONT UNIT

L'experiència de la revolució xinesa va permetre analitzar també els comportaments de les classes socials a la Xina, sotmesa en aquella època a l'imperialisme japonès, i quin era el seu paper en la revolució de nova democràcia. En concret, com s'havia de construir i quines eren les classes que componien el front unit antiimperialista. Parlarem de la qüestió del Front Unit en l'apartat estratègic.

Per a fer avançar el front unit, Mao va establir una distinció entre el sector progressista, el sector intermedi i el sector recalcitrant. Per a Mao, les forces progressistes eren el proletariat, la pagesia i la burgesia urbana; d'altra banda, el sector intermedi era la burgesia nacional i part dels terratinents mitjans (anomenats «shenshis assenyats»), i el sector recalcitrant estava conformat pels grans terratinents i la burgesia compradora, que pactava amb els Estats Units i l'Imperi Japonès.

Aquesta anàlisi es constitueix a partir del paper social d'aquestes classes respecte a la semi-colonialitat i semi-feudalitat. Per exemple, la burgesia nacional es considera que té un paper intermedi en la qüestió de la lluita antiimperialista contra els japonesos, pel fet que, d'una banda, té una contradicció antagònica amb la classe obrera però, de l'altra, tenen una contradicció amb l'imperialisme i la burgesia compradora, que exerceixen opressió sobre aquesta. D'aquí el seu caràcter intermedi.

A partir d'aquí, Mao articula la tàctica de fer avançar al camp progressista, guanyar-se als intermedis i combatre als recalcitrants. Per a això, la qüestió principal és el desenvolupament de les forces progressistes (proletariat, pagesia i petita burgesia urbana). Però, per què era necessari arrossegat als sectors intermedis? Els sectors intermedis, en la conjuntura específica de la lluita antiimperialista, suposaven un sector vacil·lant però que, en la qüestió d'assestar el cop principal, expulsar als imperialistes, eren una força social necessària per a la conformació del front unit. Però de cara a la revolució, presenten interessos contraris, per això, els aliats fonamentals són les classes que participen en el sector progressista. És a dir, l'expansió de la força política de les classes revolucionàries, amb el paper del proletariat al capdavant, ha de guanyar la unitat mitjançant la lluita i els resultats tangibles.

Desenvolupar les forces progressistes significa: expandir les forces del proletariat, la pagesia i la petita burgesia urbana; engrossir audaçment les

files del VIII Exèrcit i del Nou g. Cos d'Exèrcit; establir en àmplia escala bases de suport democràtiques antijaponeses; estendre a tot el país les organitzacions del Partit Comunista; desenvolupar en escala nacional els moviments de masses dels obrers, pagesos, joves, dones i nens; guanyar-se als intel·lectuals en tot el país, i desplegar entre les grans masses populars el moviment per un règim constitucional com una lluita per la democràcia. Només desenvolupant gradualment les forces progressistes, es podrà impedir l'empitjorament de la situació, la capitulació i la ruptura, i establir així les bases indestructibles per a la victòria de la Guerra de Resistència. Però el desenvolupament de les forces progressistes implica un seriós procés de lluita, en el qual cal mantenir una contesa implacable no sols contra els imperialistes japonesos i els col·laboracionistes xinesos, sinó també contra els recalcitrants. Perquè aquests últims s'oposen al desenvolupament de les forces progressistes, mentre els elements intermedis es mostren escèptics. Tret que lluitem fermament contra els recalcitrants i obtinguem resultats tangibles, no podrem resistir la seva pressió ni dissipar els dubtes dels elements intermedis, i llavors, no hi haurà manera de desenvolupar les forces progressistes.

- Problemes Tàctics Actuals al Front Unit Antijaponès, Mao (1940)

Per guanyar-se al camp progressista, guanyar-se als intermedis i combatre als reaccionaris, la clau està en l'aprofundiment de la idea Leninista que el Partit Comunista reuneix els avançats i els porta a la lluita política. El Partit Comunista reuneix i fa avançar a l'esquerra (els elements avançats de les masses), que fan avançar al centre (la gran majoria de les masses disposades a lluitar sota unes certes condicions) i aïllen a la dreta (els elements de les masses contraris a lluitar o aliats amb l'enemic).

ELS MOVIMENTS DE MASSES I LA CONSTRUCCIÓ PARTIDÀRIA EN EL MAOISME

En l'actualitat, no sols podem aprendre de la Revolució Xinesa, sinó de tota la teoria elaborada en les guerres populars prolongades (GPPs) contemporànies. En aquest document estudiarem, per la seva vigència i relació amb l'àmbit al qual ens referim, les contribucions del Partit Comunista de l'Índia (maoista). A pesar que en totes les GPPs ha existit treball urbà, el PCI (maoista) sintetitza aquestes experiències d'aplicació de la línia de masses en un document unificat.

El PCI (maoista) estableix que la lluita de classes a la ciutat i els moviments urbans són una peça clau en l'estratègia de la GPP, fins i tot en el cas d'una GPP en un país semi-colonial on és necessària una reforma agrària i existeix la pagesia com a classe. Així i tot, es tracta de reflexions que són aplicables a qualsevol context.

Així, sent els centres de concentració del proletariat industrial, les àrees urbanes juguen un paper important dins de l'estratègia política de la Revolució de Nova Democràcia. És tasca del partit en les zones urbanes mobilitzar i organitzar al proletariat en l'acompliment del seu paper crucial

de lideratge. El treball urbà significa llavors, en primer lloc, formar els vincles més estrets possibles amb la classe obrera i, a través de la lluita de classes, establir al partit com a avantguarda proletària; a més, significa la mobilització i unificació de tots els altres sectors sota la direcció proletària en la lluita per aconseguir les tasques de la revolució.

- Perspectiva Urbana, Partit Comunista de l'Índia (maoista)

Això manté relació directa amb les tesis exposades anteriorment: a les ciutats i àrees urbanes existeix una concentració demogràfica de la classe obrera, petita burgesia i semi-proletariat. Per tant, l'explotació capitalista s'estén a totes les àrees de la vida i, en conseqüència, la lluita de classes és present en cada aspecte de l'existència. Per això, les masses sempre es mobilitzaran per la millora d'aquestes condicions de vida.

A més de la importància principal del treball sindical i dels fronts intermedis en el moviment obrer, el PCI (maoista) entén que aquesta no és l'única forma d'organització que pren la classe treballadora en particular, sinó que existeixen altres formes d'organització de masses que engloben a més sectors populars. En el cas de l'Índia esmenten unes quantes: l'organització sobre la base de la defensa d'una religió o ètnia, l'organització de dones i infància, estudiants i l'organització per localitats. Aquesta última és especialment interessant:

Encara que l'organització del lloc de treball és la principal organització dels treballadors, també hem de parar atenció a l'organització dels treballadors dins dels barris marginals i les localitats. D'aquesta manera podem contactar amb nous treballadors de diverses indústries, podem atreure a les famílies dels treballadors al moviment i podem organitzar al semi-proletariat i a altres sectors dels pobres urbans que viuen en els suburbis i localitats pobres.

En els barris marginals i altres localitats pobres ja existeixen nombroses organitzacions tradicionals. Vivint constantment en condicions precàries, els pobres de les zones urbanes s'associen naturalment per a ajudar-se mútuament i s'uneixen dins de les organitzacions per a lluitar pels seus drets, assegurar millors condicions de vida, resoldre problemes entre ells i organitzar millor les seves activitats socials i culturals.

- Perspectiva Urbana, Partit Comunista de l'Índia (maoista)

2. ELS MOVIMENTS URBANS POPULARS A L'ESTRATÈGIA

Espanya és una potència imperialista, i la Guerra Popular a Espanya es desenvoluparà concorde a aquesta realitat.

Això significa que passarà per un període relativament llarg d'acumulació de forces, que ens recolzarem en moviments de masses de lluita per reformes per créixer i que tindrà un component principalment insurreccional a les ciutats. En aquest aspecte, els moviments urbans

populars suposen una reserva directa per la revolució proletària i constitueixen un pes estratègic important en el desenvolupament de la GPP.

És a dir, si bé en l'estratègia de la GPP la línia militar i la preparació per poder afrontar i dirigir la guerra adquireixen un paper principal, de cara al desenvolupament de la GPP és necessària la mobilització, preparació i motivació de les masses perquè donin suport a aquesta lluita i la desenvolupin. Tal i com s'estableix al nostre document polític a aquest respecte:

Per aconseguir això últim no és suficient amb dirigir a l'esquerra (les capes més radicals i avançades), sinó arrossegant al centre mitjançant la generació de xarxes de suport i solidaritat, organitzacions de lluita, autodefensa i autogestió, associacions culturals, etc. en les quals els elements avançats i membres del partit estiguin fusionats amb les masses, siguin referencials, etc.

- La Nostra Línia Política, Estratègia i Tàctica, Partit Revolucionari de les i els Treballadors (2023)

MOVIMENTS URBANS POPULARS I PROLETARITZACIÓ

Els Moviments Urbans Populars guanyen importància a mesura que profunditza la proletarització de la societat, no principalment perquè més obrers abandonen la producció, com donen a entendre els postmoderns, sinó perquè més capes anteriorment petitburgeses apropen el seu mode d'explotació i els seus interessos als del proletariat.

Els MUP no són el nou Moviment Obrer, sinó que són moviments que agrupen alhora lluites d'interès per al proletariat i lluites de capes mitjanes proletaritzades.

La proletarització no és només una qüestió d'empobriment, també es tracta de pèrdua de domini i autonomia sobre la pròpia feina, d'estandardització del procés de feina, la massificació de professions antigament petitburgeses o més aburgesades, de la progressiva erosió de l'ascensor social...

Evidentment hi inclouem a petits propietaris arruïnats i semi-proletaris, però també a totes les noves capes que l'imperialisme crea dia a dia: noves professions semi-proletàries que antany haurien estat petitburgeses; oficinistes i tècnics rasos contractats en massa que fa anys haurien estat quadres mitjans d'empresa o funcionaris acomodats; nous sectors que comencen plagats de petites empreses ultra-explotadores competint entre si per després ser eliminades progressivament pels monopolis; estudiants universitaris que passen temporalment per professions proletàries per pagar els seus estudis...

Tots aquest sectors encara no tenen la possibilitat de desencadenar una lluita contra el capitalista que els dona feina perquè no treballen en condicions plenament proletàries, però també perquè, en molts casos, no senten la necessitat d'arriscar perdre llocs de feina còmodes o relativament ben remunerats, o no han desenvolupat experiències pròpies de lluita en el lloc de feina perquè és de creació recent o estan lligats per inèrcies petitburgeses (com sovint passa entre tècnics superiors i oficinistes).

Però en diferent grau, aquest sectors si pateixen l'opressió i explotació del capitalisme i, a les ciutats, sovint se sumen a les files de diferents causes de la lluita popular, sovint a més d'una.

Complementàriament, el procés de proletarització de les capes populars accelerat pel monopolisme suma a les masses fondes del proletariat a treballadors abans dispersos i semiproletaris en sectors de baix valor afegit (repartiment a domicili, franquícies d'hostaleria...) en els que l'entrada massiva dels monopolis ha esperat fins que s'han acabat els sectors més interessants que espremer.

Aquest sector del proletariat que ha augmentat recentment, tot i que forma part principalment del Moviment Obrer i sovint porta endavant lluites sindicals quan el seu grau de socialització i concentració li ho permet, també té més dificultats per aconseguir millores en el salari directe que li paga el seu capitalista en particular, i és fàcil que tingui especial interès en sumar-se, fins i tot abans que a la lluita sindical, a la lluita pel salari indirecte i la limitació de l'explotació fora del centre de treball que es dona als Moviments Urbans Populars.

En definitiva, els Moviments Urbans Populars neixen amb el naixement de les ciutats en si mateixes, i adquireixen major pes i rellevància conforme les classes i capes petitburgeses pateixen l'explotació, opressió, repressió i arbitrarietat del sistema capitalista, de les que no poden escapar.

El desenvolupament del capitalisme monopolista porta, per onades, a esclafar en base a la competència més ferotge a la petita burgesia independent, i a sistematitzar i mecanitzar per onades a les professions petitburgeses liberals, augmentant les files de la classe treballadora, convertint a treballadors antany semiproletaris en un exèrcit disciplinat dirigit per les matrius monopolistes, i empenyent les condicions de la majoria dels professionals petitburgesos (aquells el treball del qual encara no ha pogut sistematitzar) a uns similars a les d'un proletari.

Són aquestes classes i capes petitburgeses principalment les que impulsen els moviments de resistència que són els Moviments Urbans Populars, sent la classe treballadora una participant secundària. Mentre que les organitzacions permanents solen ser petites i integrades per la petita burgesia, la direcció petitburgesa pot aconseguir grans quotes de mobilització de la classe treballadora en moments de flux del moviment.

Aquesta exposició ha de servir com a vacuna a la tesi de la «desproletarització» de la classe treballadora o de la «desaparició» del proletariat, com s'afirme molts cops des dels MUP, perquè els MUP estan impulsats principalment per la petita burgesia i veuen el món des del punt de vista de classe, sobredimensionant la prevalença de la seva classe i les capes més presents en el moviment.

La petita burgesia que impulsa i en general lidera els Moviments Urbans Populars critica les manifestacions del sistema capitalista des de la seva pròpia experiència i visió del món: converteixen en element central (i fins i tot fundacional) dels errors del sistema actual l'opressió específica a la que fan front. Sovint, els seus sectors més radicals, que combreguen amb crítiques a la totalitat del sistema capitalista, assenyalen als sindicats obrers com a part del problema, o quan l'encerten més, als seus dirigents venuts als interessos del capital (a l'aristocràcia obrera, que limita la lluita obrera a la negociació a la defensiva dels interessos econòmics corporatius).

Tot i que això últim no és negatiu, pot ser parcial i fallar en assolir el seu objectiu quan és una crítica utilitària per part del reformisme petitburgès. Un dels aspectes que hem de tenir presents és que els Moviments Urbans Populars no són estancs a la influència de les diferents

classes socials, cadascuna amb el seu segell de classe. Principalment podem destacar: la influència de l'aristocràcia obrera en si mateixa, fundant organitzacions corporativistes i centrades en la negociació concreta; i el reformisme petitburgès, que tracta en última instància de convertir les associacions populars en el seu suport electoral, «lluïtant al carrer» quan emergeixen o estan a l'oposició, i sempre traint a les seves bases quan arriben a governar. Aquestes dues influències són les més rellevants, i protagonitzen aliances i enfrontaments que, junt amb la influència del proletariat conscient, conformen les principals forces en lluita als MUP.

Per tant, els MUP són lluites de masses on tant proletaris com capes mitjanes proletaritzades aniran a parar de manera natural, i, secundàriament, una bona forma d'arribar a una part de les masses fonderes del proletariat.

ELS MOVIMENTS URBANS POPULARS I ELS AVANÇATS

En tant que avança la concentració en les ciutats grans i mitjanes i que la proletarització de les capes populars fa créixer els MUP, apareixen més i més activistes, alguns d'ells amb nivells de consciència avançats.

Hem d'entendre que els MUP tenen l'avantatge de que es concentren en un mateix espai geogràfic, que són més o menys lliurement accessibles per qualsevol activista que vulgui participar.

Al no desenvolupar-se al cor de la contradicció principal del capitalisme, no tenen la mateixa massivitat sistemàtica i regular que té el Moviment Obrer de forma purament autoorganitzada però, per això mateix, tampoc solen comptar amb el mateix grau de burocratització que els sindicats. Els MUP poden donar lluites massives, però com que són moviments voluntaris, solen tenir «requisits» ideològics i, a vegades, són de difícil accés per al proletariat, perquè no es donen de manera regular. Així doncs, nosaltres podem impulsar diferents estructures (fronts intermedis, d'àmplies masses, etc.) per enfortir-los i potenciar-los.

Tot això junt fa que als MUP es centri i desenvolupi una capa d'activistes amb un nivell de consciència avançat, sovint molt més del que la lluita per reformes aïllada permet per si mateixa, normalment com a resultat de participar o conèixer de prop diverses lluites i enfrontar-se directament amb l'Estat en causes polítiques.

En estar més aïllat de les àmplies masses i, normalment, haver patit múltiples derrotes o l'auge i la caiguda de diversos moviments de masses i haver après fonamentalment a través de la pràctica de lluita en moviments interclassistes, és comú trobar en un grau o altre desviacions petitburgeses radicals. Dubtes entre voluntarisme i desmoralització total, entre el culte a l'espontaneïtat de les masses i la desconfiança en elles per lluitar i guanyar, entre les lluites de resistència més bàsiques i mínimes i el rebuig per principi a la lluita per reformes, entre l'organització burocràtica aliena a les masses i l'assemblearisme antiautoritari, i un llarg etcètera.

ELS MOVIMENTS URBANS POPULARS I EL FRONT UNIT A NIVELL ESTRATÈGIC:

Tots aquests moviments de masses es troben amb la contradicció de que el capitalisme no pot resoldre les seves reivindicacions mitjançant els mecanismes estatals. És a dir, no pot garantir ni la fi del patriarcat, ni l'habitatge universal gratuït, ni unes condicions de vida que no estiguin marcades per la incertesa i la duresa. Així doncs, els moviments urbans populars agrupen els

sectors del poble que tenen una contradicció irresoluble amb el capitalisme i, per tant, està en els seus interessos acabar amb aquest.

De cara a l'estratègia revolucionària, ja hem plantejat que s'han de construir els tres instruments de la revolució: el partit, el front unit i l'exèrcit del poble.

Als països imperialistes, en el centre del front unit està la unitat de classe obrera, com a força motriu i dirigent de la revolució. Això no significa que els Moviments Urbans Populars no incorporin en el seu si reivindicacions obreres; en la construcció del Front Unit, una vegada iniciada la revolució, en el moment en què comenci a establir-se el control de la producció i el socialisme de guerra, les àmplies masses aplicaran aquestes reivindicacions: alliberament de presos polítics, expropiació de blocs, col·laboració amb obrers tècnics per recuperar subministrament en cas de talls, organització de grups de dones per a aplicar l'autodefensa...

És a dir, moltes de les accions polítiques que ara mateix es duen a terme en els MUP, com poden ser les ocupacions o les campanyes d'autodefensa feminista, canviaran de naturalesa. Mentre que en l'estadi de desorganització de les masses l'impacte que tenen aquest tipus d'accions és baix i s'usen per a exercir pressió per a aconseguir alguna reivindicació parcial, en la fase revolucionària passen a ser un exercici de poder.

ELS MOVIMENTS URBANS POPULARS I LA RECONSTITUCIÓ DEL PARTIT

Ara mateix, hem aprovat que el cop estratègic principal és la reconstitució del Partit Comunista. Per tant, tota la tàctica, la propaganda, l'agitació i la intervenció en moviments de masses ha d'anar enfocada a aquesta tasca.

D'altra banda, de cara a la reconstitució del Partit Comunista, hem de tenir en compte quin és el motiu pel qual participem en aquests moviments. La nostra idea no és simplement ser dinamitzadors de moviments socials, o fer que el front lluiti millor. La nostra intervenció de masses, en general, és per a aconseguir aquesta reconstitució. Al final, el centre de la línia de masses és el poder, i si no hi ha partit no hi ha poder. Per tant, la nostra participació en aquests moviments ha de ser principalment la formació de quadres revolucionaris que surten d'aquests. Formar-los perquè siguin capaços de dirigir unir i dirigir als avançats, i ser capaços d'arrossegar als intermedis.

En resum, de cara a la construcció partidària, molts elements avançats de classe obrera i de les capes populars són activistes de moviments urbans populars feministes, activistes per l'habitatge, etc. Actualment, el punt de partida si es té una certa inquietud política és participar en aquests moviments. Per tant, hem d'agrupar aquest sector i incorporar als més capaços a les files del partit.

3. ELS MOVIMENTS URBANS POPULARS A ESPANYA

Per entendre com és la configuració dels moviments urbans a Espanya cal analitzar, d'una banda, la trajectòria de la lluita de classes i, sobre aquesta, les condicions perquè existeixin uns MUP amb la suficient rellevància política.

La configuració del capitalisme espanyol determinarà els motius pels quals les masses inicien lluites reivindicatives. Com hem vist en anteriors documents, Espanya és un país imperialista de segon ordre que, a partir de la transició, va començar a modernitzar el seu estat, el seu

exèrcit, amb uns monopolis estatals ja regenerats. Però aquesta situació de potència imperialista de segon ordre, impacta en les classes de la manera següent:

La grandària relativament petita i el caràcter transitori de la capa superior de la classe obrera, contínuament atacada; l'existència d'un nombrós semi-proletariat pobre i l'amplitud de les masses profundes del proletariat en els sectors més precaris fan que les lluites pel salari indirecte i, en general, les lluites per qüestions econòmiques fora dels centres de treball tinguin una extensió important: lluita veïnal, sindicalisme estudiantil i els diferents moviments específics dels semi-proletaris i alguns petitburgesos independents.

La qüestió de l'habitatge a Espanya no es pot menysprear. La construcció i el mercat immobiliari és una important font de beneficis per a l'oligarquia financera, en tractar-se d'una inversió de la qual s'obté benefici ràpid i a curt termini. Aquesta situació, estructural al capitalisme espanyol, ha desembocat en una situació de crisi permanent en el sector de l'habitatge, que l'Estat no ha estat capaç de gestionar. Així doncs, el cost de l'habitatge suposa una despesa principal de bona part de les classes populars, especialment la classe obrera, ja sigui de manera directa (lloguer) o indirecta (hipoteques, préstecs, dependències públiques del barri, etc.) i el poder del capital financer en el sector s'expressa de manera directa i sense maquillar. També trobem altres moviments fonamentalment econòmics, com el moviment estudiantil, que és també principalment juvenil, i els moviments per la defensa de la sanitat i l'educació pública.

D'altra banda, no totes les opressions de les classes populars se centren o limiten a la lluita econòmica. A Espanya, encara que la pota reformista del feminisme hagi aconseguit obtenir reformes legals pujada a l'esquena del moviment de base, la cultura patriarcal preval d'una forma en què les dones i la comunitat LGBT pateixen dificultats diàries: discriminació laboral, violència masclista, agressions sexuals i físiques, precarització dels treballs feminitzats, etc. Les persones que pateixen amb més violència aquesta qüestió són les proletaritzades: dificultat per a l'autodefensa legal, pitjors condicions de vida...

També trobem amb altres moviments urbans populars de caràcter polític que engloben múltiples sectors. Ens trobem que a Espanya existeix un moviment antirepressiu que defensa l'alliberament dels presos polítics, la derogació de les lleis més repressives i que ofereix assistència legal a activistes encausats. Aquest moviment es conforma principalment per joves i tècnics legals i jurídics progressistes. També hi ha moments en els quals agafa força en antifeixisme, un moviment juvenil d'autodefensa (o de promoció de l'autodefensa) envers el feixisme o elements especialment bel·ligerants de la ultradreta. Aquests últims, en el context actual, tenen sempre discursos radicals i, a vegades, filocomunistes. Encara que amb menys trajectòria i impacte que els moviments esmentats anteriorment, comença a emergir el moviment ecologista, com a exportació d'organitzacions internacionals com XR o F4F.

HISTÒRIA DELS MOVIMENTS URBANS POPULARS

És necessari conèixer breument com s'han configurat històricament aquestes lluites, per entendre quines són les principals.

En els últims anys de la transició, les lluites per la democràcia en diferents sectors van començar a guanyar protagonisme, tant en estudiants, com en associacions veïnals, com en l'emergent moviment feminista. En aquests anys, les masses van aprofitar els buits legals respecte a l'associacionisme per construir els primers fronts amplis.

Destaquem d'aquest període les primeres associacions veïnals, la protesta de les quals s'enfocava contra les reurbanitzacions i els serveis dels barris. Ja que la política franquista i tardofranquista en matèria d'habitatge era diferent a l'actual, els veïns s'enfrontaven a ampliacions de fàbriques, degradació de serveis i repressió. Es va formular llavors un model d'activisme associatiu que es mantindria present fins a 2008.

D'altra banda, després de la transició, les associacions feministes i LGBT van guanyar protagonisme, reivindicant els drets de les dones (el divorci i, sobretot, l'avortament). El moviment LGBT, per part seva, lluitava per l'abolició de la llei de «vagos y maleantes», i també per la despenalització i despatologització de l'homosexualitat. El cas del moviment LGBT, va ser un moviment extremadament polititzat de partida, d'inspiració marxista, que es va basar en la tradició francesa i la nord-americana. Aquest corrent va anar perdent pes quan la lluita pel matrimoni igualitari va suposar una ruptura ideològica: el sector més vinculat a l'esquerra radical es va negar al fet que el matrimoni fos un dret a reivindicar, pel fet que suposava la integració de les persones dissidents en els models heteronormatius.

En la dècada dels 80, manifestacions populars convocades per Esquerra Unida van inundar els carrers, per a oposar-se a l'entrada de l'OTAN. Així i tot, Esquerra Unida, ja capitanejada pel PCE reformista i altres espais tallats amb el mateix patró, no va organitzar un moviment de lluita que fos capaç d'escalar el conflicte, sinó que va utilitzar la mobilització de masses per a reforçar la via institucional de resolució. Això també marcava una línia de protesta de caràcter crític amb l'imperialisme. Destaquem també les protestes que es van donar anys després contra la participació d'Espanya en la guerra de l'Iraq.

En el període entre els 90 i la crisi, hi ha un període de relativa bonança econòmica amb els EUA com a única superpotència imperialista i Espanya tractant d'ascendir en la cadena enganxant-s'hi. Això frena notablement el procés de proletarització de les capes mitjanes, i apaga els MUP més encara que el MO, potser amb l'excepció de les nacions oprimides.

LA CRISI DE 2008. UN ABANS I UN DESPRÉS EN ELS MOVIMENTS URBANS POPULARS

El 2008 la crisi de sobreproducció va sacsejar a Espanya, una crisi en la qual es van destruir forces productives, la qualitat de vida de les classes populars va disminuir i, a més, per com es compon el capitalisme espanyol, el principal sector impactat va ser l'immobiliari. La bombolla immobiliària va suposar que una gran quantitat de persones que estava pagant un habitatge, fossin embargades i desnonades. Després d'aquesta crisi, va néixer la PAH i el moviment anti desnonaments.

Paral·lelament, la proposta de l'estat burgès, com no podia ser d'altra manera, va ser la posada en marxa d'un rescat a l'oligarquia financera. A través de polítiques de retallades en els principals sectors públics, l'endeutament amb la UE i altres mecanismes, es van rescatar als bancs i es va crear amb fons públics la SAREB. Actualment, aquesta continua sent un dels majors propietaris d'habitatge a Espanya.

Entre tots els activistes organitzats, des de les feministes, fins a les PAH, els estudiants i el moviment obrer, van començar a sorgir mobilitzacions de caràcter massiu contra els polítics, el sistema capitalista i l'estat burgès (de manera implícita i abstracta). El moviment 15M va estar inicialment liderat per un grup d'activistes petitburgesos, que al final es va desbordar per la gran onada de masses que va donar suport a les reivindicacions. Aquestes propostes van ser molt importants pel fet que, d'elles, podem aprendre sobre tàctiques de front unit sobre un

programa de reivindicacions polítiques, sobre escalar conflictes i, també, podem aprendre sobre el que comporta que no existeixi un Partit Comunista reconstituït.

El 15M, que és la definició d'ampli i popular, finalment va estar liderat per sectors petitburgesos, que llavors eren radicals, el discurs dels quals ja s'articulava des del reformisme, al·legant que es podia reformar substancialment l'estat burgès perquè fos més democràtic. Al final, s'ha demostrat que no és possible.

Amb el pas del reformisme petitburgès a la política institucional, hem vist de primera mà com s'articula la seva tàctica i quin és el seu paper en els moviments de masses. El reformisme participa en els moviments de masses amb la intenció de restaurar en els activistes la fe en l'estat i les institucions, rebaixant la combativitat del moviment; després, intenta legislar sobre les demandes d'aquests moviments.

Amb part del moviment institucionalitzat i ocupant un paper com a gestors del capital, els moviments urbans populars es van reagrupar i es van radicalitzar políticament, atraient principalment a sectors avançats. Un exemple en van ser les vagues feministes de 2018, de les quals van participar un sector del reformisme que va entrar de ple en les dinàmiques institucionals; com a contraposició, el gruix del moviment va adoptar tesis radicals i fins i tot «anticapitalistes». Un procés similar va succeir amb la PAH i el moviment per l'habitatge.

Actualment, els moviments urbans populars a Espanya atreuen principalment a sectors avançats a causa del seu caràcter voluntarista i, a pesar que la vocació d'aquests moviments és, per essència, àmplia, el seu abast polític és estret a causa de la desorganització general de la classe obrera.

A continuació, analitzarem quines són les tendències de les classes i com operen en els MUP en el cas d'Espanya:

Com ja hem explicat en el punt estratègic, és normal que existeixin activistes en els MUPs que tinguin tendències petitburgeses i les imprimeixin en el moviment. Aquestes tendències, com hem explicat abans, van des d'adoptar postulats polítics eclèctics de corrents revisionistes petitburgesos i intentar convertir-les en principi del moviment, horitzontalitat i assemblearisme en la versió més antiautoritària, etc. Però no sols existeixen les tendències petitburgeses, sinó que en els moviments que més amplitud tinguin també formaran part de l'agenda de l'aristocràcia obrera, que també imprimeix la seva línia en els MUP.

El lideratge de l'aristocràcia obrera i els seus afins es caracteritzarà per l'excés de burocratisme i la justificació del reformisme com un mal menor. Tot i que puguin ser combatius en la forma o en algunes accions, presenten una vocació institucional segons la qual el front pot convertir-se en intermediari entre el govern i les masses, tenint el paper d'assessors en legislació. Aquesta vinculació amb les institucions i acomodament general pot portar a posicions obertament reaccionàries quan veuen perillar el seu estatus social per tercers: l'exemple per excel·lència seria el moviment feminista trans-excloent o col·lectius semi-institucionals, com a grans associacions LGBT.

Finalment, moltes idees de l'agenda política burgesa entren amb facilitat en els MUPs, ja que ens trobem en un punt en el qual no existeix lideratge comunista generalitzat. Aquestes idees es materialitzen, per exemple, en què la reivindicació que tingui més pes sigui la representació, cosa que la burgesia pot oferir sense cap mena de problemes ja que, a més, li surt a compte. Altres exemples serien el punitivisme i la idea que és necessari reforçar –encara més si és possible– l'estat burgès.

4. QÜESTIONS TÀCTIQUES

Com hem establert abans, el cop principal és la reconstitució del Partit, per tant, l'enfocament tàctic que hem d'aplicar és aquell que ens acosti més a aquest objectiu.

CONSTRUCCIÓ PARTIDÀRIA

En primera instància, la nostra intervenció en els MUPs ha d'estar lligada a aquesta qüestió.

El Partit forma als quadres en matèria de línia de masses i intervenció en moviments socials, i haurem d'utilitzar aquesta intervenció per a la captació dels elements més avançats i conscients en la lluita. Així mateix, aquests quadres seran també formats i aquest serà el primer pas per a nuclear als avançats i tenir gent que sigui capaç de dirigir-los.

D'altra banda, és en l'activisme diari on estem en contacte amb les masses i comprenem i aprenem de les seves necessitats. La finalitat no és convertir-nos en enquestadors o periodistes, sinó que això ha d'estar vinculat al desenvolupament del Partit. És a dir, és necessari sistematitzar les nostres experiències més avançades d'organització de masses, analitzar-les, aprendre d'elles i fer-les extensives a l'educació dels quadres i a tots els territoris. Aquestes síntesis han de servir també perquè en la nostra propaganda i agitació partidària puguem interpel·lar a les masses més avançades. Com a partit, hem de donar respostes polítiques.

Tot i que s'ha parlat dels problemes que suposa el lideratge de la línia petitburgesa, no podem obviar que són persones que lluiten i que tenen una implicació molt alta en el front. A més, molts d'ells acumulen una experiència molt valuosa en l'autodefensa contra l'Estat. Aquest coneixement no ha de quedar-se en l'autoconsum, i s'han de buscar maneres perquè la classe obrera i els comunistes aprenguem d'ells, i puguem retornar aquests aprenentatges en forma de línia proletària.

Finalment, és necessari recordar que, encara que principalment apel·lem als sectors avançats, no podem oblidar-nos dels intermedis, que són una peça de suport fonamental en el lideratge comunista. Per a això, hem de veure a quines classes socials s'està arribant i a quins sectors ideològics interpel·la el front, així com la identificació amb les reivindicacions. El nostre objectiu és treballar principalment amb els sectors avançats, i arrossegar a aquells sectors intermedis. Implicar en la lluita quotidiana a les masses és més profitós tàcticament en comparació al fet que existeixi una mena de divisió artificial del treball.

D'altra banda, el Partit haurà de romandre vigilant i autocrític respecte a les diferents desviacions que poden sorgir a través del treball de masses. Entenem que aquestes tendències sorgiran en la seva majoria fruit de la rutina i les bones intencions, però poden provocar que el Partit caigui en l'economicisme, entre altres tendències. Un exemple d'enfocament economicista en un front seria centrar-se només en gestions, i funcionament del front, i deixar de costat la direcció ideològica i política, la identificació d'enemic principal, simplificant el llenguatge.

TÀCTIQUES DE FRONT UNIT

Històricament, existeix una tendència natural a la solidaritat mútua entre moviments, i d'aquí en sorgeixen de manera espontània tàctiques de front unit. La unitat entre treballadors de serveis i feministes per assetjament laboral en una empresa; la unitat entre estudiants i treballadors de la neteja i del transport; la unitat dels semi-proletaris, petita burgesia i capes populars pobres per uns serveis millors en el barri... Són exemples d'experiències de front unit tàctic que neixen espontàniament. I encara poden ser majors davant casos de repressió, com va demostrar la Primavera Valenciana.

Aquest fet, que existeix de manera espontània, hem d'aprofitar-lo com a comunistes amb l'objectiu de portar lluites que, en principi, tendeixen a l'aïllament, a tots els sectors de la classe obrera. Han de servir per a portar les lluites a un nivell més avançat.

Per avançar en la reconstitució, les tàctiques de front unit han de servir per unir els MUPs amb el MO. En algunes ocasions, els MUPs seran una porta d'entrada als conflictes de la classe obrera industrial. Un exemple d'això el tindríem a Zona Franca, un barri de Barcelona pròxim al polígon industrial, on viuen part dels treballadors d'aquella zona i les seves famílies. Cadascuna de les grans ciutats compta amb moviments urbans populars prop de focus industrials. Això és aplicable també a ciutats mitjanes industrialitzades com Cadis, on vam veure que el moviment veïnal va tenir un paper clau en el conflicte de les drassanes.

POSAR LES REIVINDICACIONS DE LA CLASSE TREBALLADORA AL CENTRE DELS MOVIMENTS

Els moviments urbans populars tenen contradiccions principals que determinaran la tàctica concreta. Un exemple seria en el cas del moviment per l'habitatge, en el qual la contradicció principal és entre l'oligarquia financera del sector immobiliari i les capes populars. Per a determinar-les hem d'estudiar la composició de classes d'Espanya, del moviment, així com la trajectòria de les reivindicacions i demandes, esclarir els qui són els amics i enemics. Detectant aquesta contradicció, podem precisar quines seran les reivindicacions de la classe treballadora, per a posar-les al capdavant i aglutinar la major quantitat de gent possible per a les lluites polítiques.

Així doncs, si s'és conseqüent amb aquesta orientació, la lluita creixerà en força i volum. Organitzarem als avançats primer entorn d'aquestes reivindicacions i empenyerem als intermedis. El fet d'aguditzar aquesta contradicció al màxim mitjançant la lluita demostrarà que aquestes reivindicacions no es poden complir de manera completa en el capitalisme, alhora que ens permetrà convertir la consciència de classe en consciència revolucionària, almenys en els sectors més avançats, i convertir-los en dirigents polítics.

Aquesta orientació política també ha de notar-se en l'organitzatiu i en les formes de lluita. No és suficient amb identificar quines són les reivindicacions de la classe obrera, sinó també tenir un espai d'activisme capaç d'organitzar a membres d'aquesta classe:

Que un front tingui un estil organitzatiu petit-burgès suposa que una part de les persones que haurien d'estar implicades perquè els toca directament no ho estiguin. S'ha d'evitar la deshonestetat, les formes d'organització ultra assembleàries que eternitzin la presa de decisions, sistemes opacs en els quals no existeixen figures de lideratge reconegudes que puguin rendir comptes i la no confrontació o elusió de debats interns d'importància per al moviment.

TRACTAR CORRECTAMENT LES CONTRADICCIONS AL SI DEL POBLE

En el front de masses, la nostra línia ha de ser la d'unir i no separar, per no perdre força. Així doncs, és necessari identificar amb qui tindrem contradiccions no antagòniques. La nostra responsabilitat no és antagonitzar amb persones afins a les idees revolucionàries però que tenen un estil petitburgès. Això podria fer-nos caure en desviacions economicistes o dretanistes, o bé en la unitat sense principis amb altres sectors o destacaments, així com en perdre influència entre les masses.

Nosaltres no sols convencem amb paraules, sinó amb actes. Les nostres intervencions han d'anar recolzades per la nostra capacitat d'organitzar i mobilitzar a les masses; de treballar per aquestes reivindicacions obreres. Hem de tenir clar que les masses es mobilitzen sempre, independentment de si nosaltres estem o no, i encara que puguin haver-hi oportunitats perdudes, les nostres formes de treball no poden ser desesperades i espontànies.

Respecte a les posicions reformistes dins del front, s'ha d'identificar d'on venen. No és el mateix que una persona intermèdia tingui el discurs del mal menor, o que li sembli bé la llei del «sí és sí», que tenir a activistes activament reformistes. En aquest cas, la contradicció és antagònica, però per la nostra feblesa, no es pot fer una expulsió directa per la via burocràtica, sinó que s'ha d'usar la política per a aïllar la influència ideològica d'aquests elements.